

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.6.2012
COM(2012) 279 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της
Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2011**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2011

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΑ

Η ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης συντάσσεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 190 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Μολονότι τυπικά δεν εμπίπτουν στο πεδίο της παρούσας έκθεσης, έχουν συμπεριληφθεί ορισμένες πληροφορίες που συνδέονται με τη Συνθήκη Ευρατόμ.

2. ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟ 2011

Στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 4^{ης} Φεβρουαρίου οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων εξέφρασαν τη δέσμευσή τους να θέσουν την έρευνα και την καινοτομία στην κορυφή της πολιτικής ατζέντας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στην παρούσα δύσκολη οικονομική συγκυρία η στήριξη της έρευνας και της καινοτομίας είναι καίριας σημασίας για την τόνωση των επενδύσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης. Οι ηγέτες της ΕΕ έλαβαν μια συλλογική απόφαση για τη διατήρηση ή την αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απηύθυνε έκκληση για την ανάγκη ταχείας αντιμετώπισης των φραγμών που εξακολουθούν να υπάρχουν, ώστε να εξασφαλισθεί ένας ενοποιημένος χώρος έρευνας στην Ευρώπη για την προσέλκυση δεξιοτήτων και επενδύσεων. Η ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας έως το 2014 θα σημάνει τη δημιουργία μιας πραγματικής ενιαίας αγοράς γνώσης, έρευνας και καινοτομίας.

Επιπλέον, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων στήριξαν την ιδέα ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας από την ΕΕ, προκειμένου να διασφαλισθεί η συνεργασία σε ολόκληρο το φάσμα των μέσων χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ¹.

Στην ανακοίνωσή της «Προϋπολογισμός για την «Ευρώπη 2020»² της 29^{ης} Ιουνίου 2011, η Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) για την περίοδο 2014-2020. Τα προγράμματα και τα μέσα που περιλαμβάνονται στην πρόταση επανασχεδιάστηκαν προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις τους θα προωθήσουν τις κύριες πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ.

¹ EUCO 2/1/11

² COM(2011)500.

Όσον αφορά την έρευνα και την καινοτομία, η Επιτροπή πρότεινε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο κοινό στρατηγικό πλαίσιο το οποίο θα καλύπτει τους τομείς του τρέχοντος εβδόμου προγράμματος-πλαίσιου (7^ο ΠΠ) και το μέρος για την καινοτομία του προγράμματος-πλαίσιου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία, καθώς και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIKT). Σκοπός είναι η συστηματική αντιμετώπιση του σημαντικού κενού στην καινοτομία που αντιμετωπίζει η ΕΕ και η επιδίωξη του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που συνίσταται στην αύξηση των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη στο 3% του ΑΕΠ έως το 2020.

Η ιδέα ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου υποστηρίχθηκε στη συνέχεια από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 2011³.

3. ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 – ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Στις 30 Νοεμβρίου 2011 η Επιτροπή ενέκρινε τη δέση «Ορίζοντας 2020»⁴ με προϋπολογισμό ύψους 80 δισεκατ. ευρώ⁵ για επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία προκειμένου να συμβάλει στην προώθηση της ανάπτυξης και νέων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020», το οποίο καταρτίστηκε σε πλήρη εναρμόνιση με την πρόταση για το ΠΔΠ, στηρίζει πλήρως τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» με βάση την οποία η έρευνα και η καινοτομία θεωρούνται ως βασικές κινητήριες δυνάμεις για την επίτευξη των στόχων της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Το πρόγραμμα προβλέπεται να εκτελεστεί από το 2014 έως το 2020.

Για πρώτη φορά, το σύνολο της χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας από την ΕΕ υπάγεται στο ενιαίο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», μέσω του οποίου θα διατεθούν τα κονδύλια σε τρεις κύριους στόχους. Εν προκειμένω:

- Ενίσχυση της θέσης της ΕΕ ως παγκόσμιας ηγέτιδας δύναμης στις επιστήμες. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να δοθεί ώθηση στην έρευνα υψηλού επιπέδου στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής αύξησης της χρηματοδότησης στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ).
- Ενίσχυση της βιομηχανικής υπεροχής στην καινοτομία. Αυτό συνεπάγεται μεγάλες επενδύσεις σε καίριες τεχνολογίες, καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια και στήριξη των ΜΜΕ.
- Συμβολή στην αντιμετώπιση μεγάλων προβλημάτων που είναι κοινά για όλους τους Ευρωπαίους και αφορούν έξι κύριους θεματικούς τομείς: υγεία, δημογραφική αλλαγή και ευεξία· επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία, έρευνα στον τομέα της θάλασσας και της ναυτιλίας, και βιοοικονομία· ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια· έξυπνες, οικολογικές και ενοποιημένες μεταφορές· δράση για το κλίμα, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες· και καινοτόμες και ασφαλείς κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς.

³ P7 TA (2011) 0401

⁴ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home

⁵ Σε σταθερές τιμές 2011.

Μέσω ενός ευρέος φάσματος μέσων στήριξης που ενσωματώνονται στον κύκλο της έρευνας και της καινοτομίας, το πρόγραμμα πλαίσιο «Ορίζοντας 2020» θα αποτελέσει το βασικό εργαλείο υλοποίησης της «Ένωσης Καινοτομίας», της εμβληματικής πρωτοβουλίας της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με σκοπό τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης σε παγκόσμιο επίπεδο. Θα παρασχεθεί στήριξη σε όλα τα στάδια της αλυσίδας καινοτομίας, ιδίως σε δραστηριότητες που αφορούν περισσότερο την αγορά, συμπεριλαμβανομένων των καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και στη μη τεχνολογική και κοινωνική καινοτομία, και σκοπός είναι να διασφαλισθεί η ευρύτερη δυνατή χρήση και διάδοση των γνώσεων που παράγονται από τις υποστηριζόμενες δραστηριότητες έως την εμπορική αξιοποίησή τους.

Επιπροσθέτως, ορισμένα συγκεκριμένα μέτρα θα ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των ΜΜΕ στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020». Σε αυτά συγκαταλέγεται ένα νέο μέσο για τις ΜΜΕ, το οποίο βασίζεται στο μοντέλο για την καινοτομία και την έρευνα μικρών επιχειρήσεων, επιτρέπει στις ΜΜΕ να προωθούν τις πλέον καινοτόμες ιδέες τους και διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στο πρόγραμμα.

Επίσης, με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020» θα προωθηθεί περαιτέρω η διεθνής συνεργασία και το εν λόγω πρόγραμμα θα συμπληρωθεί με περισσότερα μέτρα για την ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας έως το 2014.

Ένα άλλο κύριο στοιχείο είναι η ευρείας έκτασης απλούστευση. Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζοντας 2020» θα είναι ευκολότερη χάρη στην απλή αρχιτεκτονική του προγράμματος, στο ενιαίο σύνολο κανόνων και στον περιορισμό της γραφειοκρατίας. Στην πράξη, τα μέτρα απλούστευσης έχουν εκπονηθεί με σκοπό τη μείωση του διοικητικού κόστους των συμμετεχόντων, την επιτάχυνση όλων των διαδικασιών διαχείρισης προτάσεων και επιχορηγήσεων και τη μείωση του κινδύνου σφάλματος. Οι εν λόγω απλοί κανόνες χρηματοδότησης και η αναθεωρημένη στρατηγική ελέγχου θα επιτύχουν νέα ισορροπία μεταξύ εμπιστοσύνης και ελέγχου, όπως ζητούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Με σκοπό την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αντικτύπου της χρηματοδότησης της Ένωσης, με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020» αναμένεται να αναπτυχθεί στενή συνεργασία με άλλα προγράμματα της Ένωσης, όπως τα ταμεία για την πολιτική συνοχής, με τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας, καθώς και με τον ιδιωτικό τομέα σε καίριους τομείς προς όφελος της Ευρώπης.

3.1. Προετοιμασία του προγράμματος πλαισίου «Ορίζοντας 2020»

Κατά την προετοιμασία της δέσμης «Ορίζοντας 2020» ελήφθησαν πλήρως υπόψη οι απαντήσεις που δόθηκαν στην εκτενή δημόσια διαβούλευση με βάση την Πράσινη Βίβλο «Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ»⁶. Την άνοιξη του 2011 τα κράτη μέλη και ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων από τις επιχειρήσεις, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών εξέφρασαν τις απόψεις τους.

Επίσης, η δέσμη προτάσεων βασίζεται σε δύο εμπεριστατωμένες εκτιμήσεις αντικτύπου, στις οποίες τονίζεται ότι η επιλογή «Ορίζοντας 2020» θα προσδώσει μεγαλύτερη σαφήνεια στους στόχους, θα δημιουργήσει με τον βέλτιστο τρόπο την αναγκαία κρίσιμη μάζα και θα επιφέρει

⁶ COM(2011)48.

μεγαλύτερο αντίκτυπο στους πολιτικούς στόχους και στα κατάντη οικονομικά οφέλη, οφέλη ανταγωνιστικότητας και κοινωνικά οφέλη, ενώ συγχρόνως θα συμβάλει στην απλούστευση των θεμάτων.

4. Η ΕΝΩΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΧΕ

Η Ένωση Καινοτομίας, η οποία δρομολογήθηκε από την Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2010, αποσκοπεί να βελτιώσει τις συνθήκες και την πρόσβαση στη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη, ώστε να διασφαλίσει ότι οι καινοτόμες ιδέες μπορούν να μετατραπούν σε προϊόντα και υπηρεσίες που δημιουργούν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας.

4.1. Παρακολούθηση της προόδου στην καινοτομία

Το πρώτο έτος της Ένωσης Καινοτομίας χαρακτηρίστηκε από μια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση που πέρασε σε νέα φάση, με ελάχιστα σημάδια ανάκαμψης, μείωση της εμπιστοσύνης του κόσμου και μεγάλη πίεση για μείωση των επενδύσεων σε μελλοντικές πηγές οικονομικής ανάπτυξης.

Παράλληλα, επιταχύνεται η μετατόπιση της οικονομικής δύναμης από τη Δύση στην Ανατολή. Το μήνυμα που εξάγεται από τον Πίνακα Επιδόσεων της Ένωσης Καινοτομίας και από την έκθεση για την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης Καινοτομίας είναι σαφές. Οι επιδόσεις της Ευρώπης στην έρευνα και την καινοτομία έχουν σημειώσει κάμψη τα τελευταία έτη, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση του ήδη μεγάλου κενού στην καινοτομία σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, ενώ χώρες όπως η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία καλύπτουν γρήγορα τη διαφορά τους με την ΕΕ. Επιπλέον, αυξάνεται επίσης το κενό καινοτομίας εντός της ΕΕ. Συνεπώς, με βάση τα ανωτέρω, η επίτευξη των στόχων της Ένωσης Καινοτομίας καθίσταται ακόμα πιο σημαντική και επείγουσα.

Το 2011 σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος, δεδομένου ότι άρχισαν να υλοποιούνται 30 από τις 34 δεσμεύσεις της Ένωσης Καινοτομίας. Τον Δεκέμβριο του 2011⁷ η Επιτροπή εξέδωσε συγκεντρωτική έκθεση προόδου.

4.2. Βελτίωση των όρων πλαισίου

Επίσης, προωθήθηκαν σημαντικά μέτρα για τη δημιουργία συνθηκών που θα διευκολύνουν την πορεία από τη σύλληψη της ιδέας στην προώθησή της στην αγορά και θα συμβάλουν στην τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία:

- Τον Απρίλιο του 2011 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις προστασίας μέσω ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας που θα μειώσει έως 80% το κόστος μετάφρασης και κάθε συναφές κόστος που συνδέεται με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη.
- Τον Ιούνιο του 2011 η Επιτροπή υπέβαλε δέσμη τυποποίησης με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της θέσπισης προτύπων στην Ευρώπη ενόψει των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων. Στόχος είναι η επιτάχυνση κατά 50% των διαδικασιών θέσπισης προτύπων έως το 2020.

⁷

COM (2011) 849 – για την κατάσταση προόδου του συνόλου των 34 δεσμεύσεων βλέπε «Σύστημα ενημέρωσης και πληροφοριών της Ένωσης καινοτομίας»: <http://i3s.ec.europa.eu/home.html>.

- Τον Δεκέμβριο του 2011 η Επιτροπή πρότεινε νέο καθεστώς για τα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων ούτως ώστε να καταστεί ευκολότερη η εξεύρεση κεφαλαίων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Επιπλέον, προωθήθηκαν νέα συγκεκριμένα μέτρα για τη διευκόλυνση της καινοτομίας στο πλαίσιο της αναθεώρησης της νομοθεσίας της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Τα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνουν μια νέα διαδικασία αγοράς καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και διευκόλυνσης κοινών διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων.
- Προετοιμάζοντας το μέλλον, η Επιτροπή έχει διερευνήσει τις δυνατότητες καλύτερης εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και το 2012 θα θέσει υπό συζήτηση τη μελλοντική πορεία.

4.3. Διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση

Τον Δεκέμβριο του 2011 η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) ανταποκρίθηκαν στα αιτήματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για ανάπτυξη και βελτίωση της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης καταμερισμού του κινδύνου (ΧΔΚΚ). Με στόχο να χορηγούν δάνεια σε φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα ανεξαρτήτως μεγέθους και ιδιοκτησιακού καθεστώτος, τροποποιήθηκε η συμφωνία ΧΔΚΚ, ώστε να καταστεί δυνατόν η χρηματοδοτική διευκόλυνση να αναλάβει μεγαλύτερο κίνδυνο για υψηλότερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα της συνεισφοράς της. Επίσης, δρομολογήθηκε το μέσο καταμερισμού του κινδύνου για τις ΜΜΕ, ένας νέος μηχανισμός εγγυήσεων για τις ΜΜΕ που τις βοηθά να αποκτήσουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση των τραπεζών. Με προϋπολογισμό 120 εκατ. ευρώ, σκοπός αυτού του νέου μέσου είναι η συμμετοχή έως και 500 δικαιούχων, με συνολικό ύψος δανείων τουλάχιστον 1 δισεκατ. ευρώ.

Για το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020» θα αναπτυχθούν περαιτέρω καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου της έρευνας και της καινοτομίας, ιδίως καινοτόμων ΜΜΕ. Θα περιλαμβάνονται μέσα χρηματοδότησης βάσει ιδίων κεφαλαίων και δανειακών κεφαλαίων, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των ΜΜΕ. Θα αξιοποιηθούν τα σημερινά επιτεύγματα, ιδίως η επιτυχία της ΧΔΚΚ.

4.4. Αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων: Ευρωπαϊκές Συμπράξεις Καινοτομίας

Η Επιτροπή εφάρμοσε δοκιμαστικά την πρώτη Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας (ΕΣΚ) στον τομέα «Ενεργός και υγιής γήρανση» με σκοπό την παράταση κατά δύο έτη της μέσης διάρκειας ζωής με καλή κατάσταση υγείας των Ευρωπαίων πολιτών έως το 2020. Το στρατηγικό σχέδιο υλοποίησης της δοκιμαστικής σύμπραξης υποβλήθηκε τον Νοέμβριο του 2011.

Η ΕΣΚ αποτελεί μια νέα ιδέα για την επιτάχυνση των καινοτομιών, επιδιώκοντας την επίτευξη ενός σαφώς καθορισμένου στόχου στο πλαίσιο συγκεκριμένης κοινωνιακής πρόκλησης. Παρέχει μια πλατφόρμα κινητοποίησης των ενδιαφερομένων σε όλους τους τομείς πολιτικής, σε διατομεακό και διασυνοριακό επίπεδο, ώστε να αναλάβουν δεσμεύσεις και να συμβάλουν στη λήψη μέτρων που αφορούν την προσφορά και τη ζήτηση, σε ολόκληρο τον κύκλο της έρευνας και της καινοτομίας. Η εμπειρία που αποκτήθηκε με την εφαρμογή της δοκιμαστικής σύμπραξης θα προλειάνει το έδαφος για άλλες συμπράξεις.

4.5. Προώθηση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ)

Τον Νοέμβριο του 2011 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για το στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας του ΕΙΚΤ, στην οποία καθορίζεται το πλαίσιο δραστηριοτήτων του Ινστιτούτου για τα προσεχή έτη. Επικεντρώνεται στην ενοποίηση των τριών υφιστάμενων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) και στη σταδιακή δημιουργία νέων κοινοτήτων με σκοπό την αντιμετώπιση μειζόνων κοινωνιακών προκλήσεων σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζοντας 2020».

4.6. Συναφείς πρωτοβουλίες

Κατά τη διάρκεια του 2011 επιτεύχθηκαν καίρια ορόσημα όσον αφορά πολλές άλλες δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στο πλαίσιο της Ένωσης Καινοτομίας. Η πρωτοβουλία «Κοινωνική καινοτομία για την Ευρώπη» δρομολογήθηκε τον Μάρτιο και η «Πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης» δρομολογήθηκε τον Ιούνιο. Συστάθηκε το Ανώτατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Σχεδιασμού και άρχισε δοκιμαστικό έργο για τις «Συμμαχίες γνώσης» μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων. Η Επιτροπή εφάρμοσε επίσης δοκιμαστικά μια δράση στήριξης των δημόσιων προμηθευτών σε επίπεδο ΕΕ μέσω συνεργατικών έργων σύναψης δημοσίων συμβάσεων για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Επίσης, στις 5 και 6 Δεκεμβρίου 2011 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες η πρώτη «Συνέλευση Καινοτομίας», μια σημαντική εκδήλωση με αντικείμενο την καινοτομία στην Ευρώπη. Στην εν λόγω Συνέλευση, απονεμήθηκαν τα πρώτα βραβεία καινοτομίας της ΕΕ σε γυναίκες με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού όσον αφορά την ανάγκη περισσότερης καινοτομίας και ενθάρρυνσης των νεωτεριστριών γυναικών.

4.7. Πραγμάτωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας

Οι ερευνητικές δραστηριότητες και οι πολιτικές έρευνας στην Ευρώπη εξακολουθούν να πάσχουν από κατακερματισμό, μειωμένα επίπεδα συνοχής και συντονισμού, και περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των γνώσεων. Η ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου της Έρευνας (ΕΧΕ) αποσκοπεί στην υπέρβαση των εν λόγω ανεπαρειών. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Ένωση Καινοτομίας», η δραστηριότητα της λεπτομερούς προετοιμασίας της ανακοίνωσης για τον ΕΧΕ αποτέλεσε ένα από τα κύρια μελήματα το 2011.

4.7.1. Ερευνητές

Ενώ συνεχίζεται η υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης για Ερευνητές, η διευθύνουσα ομάδα για τους ανθρώπινους πόρους και την κινητικότητα συνέβαλε επίσης στην προετοιμασία των δομικών στοιχείων της ανακοίνωσης για τον ΕΧΕ στους τομείς της έρευνας, της κατάρτισης και της κινητικότητας. Τον Μάιο του 2011 η διευθύνουσα ομάδα ενέκρινε επίσης ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ερευνητική σταδιοδρομία ως εθελοντικό μέσο διαφάνειας για τη διευκόλυνση της κινητικότητας και της συγκρισιμότητας στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

Άλλες δράσεις καίριας σημασίας ήταν η σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων με αντικείμενο το επάγγελμα του ερευνητή, προκειμένου να εξετάσει το θέμα της πρόσληψης με ανοικτές διαδικασίες, καθώς και η πραγματοποίηση μελέτης σκοπιμότητας σχετικά με μελλοντική υποδομή πληροφοριών και δεδομένων προς όφελος των Ευρωπαίων ερευνητών.

4.7.2. Κοινός Προγραμματισμός

Στην ανακοίνωσή της του 2011 σχετικά με τις συμπράξεις στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας⁸, η Επιτροπή παρουσίασε τα διδάγματα που έχουν αντληθεί μέχρι σήμερα από τις συμπράξεις μεταξύ δημόσιων φορέων⁹ και τις συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα¹⁰ και καθόρισε τη μελλοντική πορεία για την περαιτέρω ανάπτυξη των εν λόγω συμπράξεων.

Ως ένα από τα κύρια συμπεράσματα συνάγεται ότι οι δραστηριότητες σύμπραξης απέδειξαν το δυναμικό τους με τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και, ως εκ τούτου, θα εξακολουθήσουν να αποτελούν σημαντικό στοιχείο της μελλοντικής ευρωπαϊκής πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία. Ταυτόχρονα, υπάρχει ανάγκη μεγαλύτερης μακροπρόθεσμης δέσμευσης για συμπράξεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών και των επιχειρήσεων, ενώ πρέπει να απλουστευθεί η δέσμη των μέσων σύμπραξης.

Το 2011 εγκρίθηκαν οι συστάσεις της Επιτροπής και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου, με αποτέλεσμα να δρομολογηθούν έξι ακόμη Πρωτοβουλίες Κοινού Προγραμματισμού (ΠΚΠ). Σήμερα βρίσκονται συνολικά στο στάδιο υλοποίησης 10 ΠΚΠ.

4.7.3. Ερευνητικές Υποδομές

Τον Μάιο του 2011, το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI) δημοσίευσε τη στρατηγική έκθεσή του και τον επικαιροποιημένο χάρτη πορείας του. Ο χάρτης πορείας περιλαμβάνει έξι νέα έργα υποδομών σε τομείς όπως ο ενεργειακός εφοδιασμός, η υγεία, η αλλαγή του κλίματος, και οι επισιτιστικοί πόροι. Το ESFRI προτίθεται να αρχίσει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα, επιδιώκοντας να υλοποιήσει όσο το δυνατόν περισσότερες από τις υποδομές έρευνας του χάρτη πορείας. Για το σκοπό αυτό, τον Ιούνιο του 2011 το ESFRI συγκρότησε ομάδα εργασίας με σκοπό την υλοποίηση, η οποία θα διαδραματίσει ζωτικό ρόλο στη διευκόλυνση της διαδικασίας υλοποίησης.

Ο κανονισμός, ο οποίος καθορίζει το νομικό πλαίσιο της Κοινοπραξίας Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής (KEEY/ERIC), είχε σκοπό να διευκολύνει τη σύσταση και τη λειτουργία μεγάλων υποδομών έρευνας σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Μολονότι η ενιαία και έγκαιρη εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού στα διάφορα κράτη μέλη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, η πρώτη KEEY, η SHARE ERIC (έρευνα για την υγεία, τη γήρανση και τη συνταξιοδότηση στην Ευρώπη), συστάθηκε τον Μάρτιο του 2011, και κατόπιν τα έργα CLARIN, ECRIN και EURO-ARGO, υποβλήθηκαν όλα για υπαγωγή τους στο καθεστώς KEEY.

4.7.4. Εξωτερική διάσταση του EXE

Η ευρωπαϊκή σύμπραξη για διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία αποσκοπεί στην ανάπτυξη μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των δραστηριοτήτων της ΕΕ και των κρατών μελών. Το Στρατηγικό Φόρουμ για Διεθνή Συνεργασία στην Ε & Τ (SFIC) σημείωσε πρόοδο στους ακόλουθους τομείς:

⁸ COM(2011)572.

⁹ Δράσεις ERA-NET, πρωτοβουλίες βάσει του άρθρου 185, Πρωτοβουλίες Κοινού Προγραμματισμού, κ.λπ.

¹⁰ Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες, συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) στο πλαίσιο σχεδίου για την ανάκαμψη, κ.λπ.

- Η «πιλοτική πρωτοβουλία συνεργασίας με την Ινδία» σημείωσε σημαντική πρόοδο με την ανάπτυξη ενός στρατηγικού θεματολογίου για την έρευνα και την καινοτομία μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών, το οποίο προσδιορίζει τις κοινές προκλήσεις, τους κοινούς στόχους, τους τομείς προτεραιότητας και τα μέσα συνεργασίας μεταξύ Ευρώπης και Ινδίας για τα προσεχή έτη. Έχουν επιλεγεί πέντε στρατηγικοί τομείς: νερό, βιολογικοί πόροι, ενέργεια, υγεία και ΤΠΕ.
- Η «πιλοτική πρωτοβουλία συνεργασίας με την Κίνα» αναπτύχθηκε επίσης περαιτέρω, ιδίως μέσω δύο συναντήσεων εργασίας.
- Στο πλαίσιο της «πιλοτικής πρωτοβουλίας συνεργασίας με τις ΗΠΑ», το 2011 προετοιμάστηκαν δύο εκδηλώσεις ενημέρωσης και εκλαΐκευσης.

4.7.5. *Μετάδοση γνώσεων*

Κατά τη διάρκεια του 2011, η ομάδα εργασίας για τη μεταφορά γνώσεων του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας εκπόνησε έναν οδηγό για τους ενδιαφερομένους με θέμα τη διανοητική ιδιοκτησία και τη διαχείριση της μεταφοράς γνώσεων στο πλαίσιο της συνεργασίας με τρίτες χώρες. Παρέσχε καθοδήγηση και ανάδραση για τη μελέτη παρακολούθησης της προόδου υλοποίησης της σύστασης της Επιτροπής για τη διανοητική ιδιοκτησία του 2008, μελέτη η οποία συνεχίστηκε το 2011 και σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο. Επιπλέον, δημοσιεύτηκε έκθεση εμπειρογνομώνων για τη διεθνή μεταφορά γνώσεων, η οποία παρουσιάζει την επισκόπηση των ευρωπαϊκών πρακτικών.

4.7.6. *Πανεπιστήμια: θεματολόγιο εκσυγχρονισμού*

Δρομολογήθηκε μελέτη σκοπιμότητας για έναν ευρωπαϊκό μηχανισμό διαπίστευσης της χρηστής διαχείρισης ανθρώπινων πόρων στα πανεπιστήμια και στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα που βασίζουν την πολιτική τους στις αρχές της Ευρωπαϊκής Χάρτας του Ερευνητή και Κώδικα Πρόσληψης Ερευνητών. Ολοκληρώθηκε και μια άλλη μελέτη σκοπιμότητας με αντικείμενο τις καινοτόμες διδακτορικές σχολές, η οποία επιδιώκει την καθιέρωση κοινής προσέγγισης σε ολόκληρο τον ΕΧΕ, όπου τα ερευνητικά ιδρύματα παροτρύνονται να τηρούν ορισμένες αρχές όπως: ερευνητική αριστεία, διεπιστημονική έρευνα, έκθεση στις επιχειρήσεις, άριστες συνθήκες εργασίας και εξέλιξη της σταδιοδρομίας, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των δύο φύλων.

5. ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟ

5.1. Υλοποίηση των προγραμμάτων εργασίας το 2011

Το 2011 διεκπεραιώθηκαν 46 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, με συνολικό ενδεικτικό προϋπολογισμό 4,4 δισ. ευρώ. Επί συνόλου 14.567 επιλέξιμων προτάσεων, επελέγησαν 2.813 για χρηματοδότηση¹¹, ήτοι ποσοστό επιτυχίας 19,3 % επί του συνολικού αριθμού προτάσεων.

Συνολικά 59.955 υποψήφιοι συμμετείχαν σε όλες τις επιλέξιμες προτάσεις, ενώ το συνολικό κόστος των έργων ανήλθε σε 23,1 δισ. ευρώ και η συνολική συνεισφορά που ζητήθηκε από την ΕΕ ήταν 17,9 δισ. ευρώ. Ο συνολικός αριθμός υποψηφίων στις επιλέξιμες προτάσεις ήταν 12.932, ενώ το συνολικό κόστος των έργων ανήλθε σε 4,9 δισ. ευρώ και η συνολική

¹¹ Συγκέντρωσαν όλες τις ελάχιστες βαθμολογίες και συμπεριελήφθησαν στη διαδικασία επιλογής.

συνεισφορά που ζητήθηκε από την ΕΕ ήταν 3,7 δισ. ευρώ. Το συνολικό ποσοστό επιτυχίας επί του συνολικού αριθμού υποψηφίων ήταν 21,6 %.

5.2. Τα προγράμματα εργασίας του 2012

Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για το 2012 που εγκρίθηκαν τον Ιούλιο του 2011 και ανέρχονται σε αξία σε περίπου 7 δισ. ευρώ, αποτέλεσαν τη μεγαλύτερη έως σήμερα χρηματοδοτική δέσμη της Επιτροπής για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας. Οι εν λόγω προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ήταν επίσης οι πρώτες που διατυπώθηκαν ώστε να ανταποκρίνονται πλήρως στο νέο πλαίσιο πολιτικής που καθορίστηκε στην πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας». Τα προγράμματα εργασίας έχουν ορισμένα από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- 220 εκατομμύρια ευρώ εκ των 656 εκατ. ευρώ που διατίθενται στην έρευνα στον τομέα της υγείας και 192 εκατ. ευρώ εκ των 1,1 δισ. ευρώ της χρηματοδότησης για τις ΤΠΕ θα διατεθούν για εργασίες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της δημογραφικής γήρανσης και, συνεπώς, στη στήριξη της δοκιμαστικής ΕΣΚ με αντικείμενο την ενεργό και υγιή γήρανση.
- Το ΕΣΕ θα χορηγήσει περίπου 1,6 δισ. ευρώ στους καλύτερους πεπειραμένους και νέους ερευνητές που εργάζονται στην Ευρώπη. Για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των αποτελεσμάτων της έρευνας αιχμής και της εμπορευματοποίησής τους, ανελήφθη η περιορισμένη πρωτοβουλία «απόδειξη της ορθότητας της ιδέας».
- Θα χορηγηθούν περίπου 900 εκατ. ευρώ για τη στήριξη της κινητικότητας και της σταδιοδρομίας των ερευνητών μέσω των δράσεων «Μαρία Κιουρί» σε περίπου 10.000 ερευνητές υψηλής εξειδίκευσης. Εδώ συμπεριλαμβάνεται ένα δοκιμαστικό έργο χρηματοδότησης ευρωπαϊκών βιομηχανικών διδακτορικών διατριβών, τόνωσης της επιχειρηματικότητας και συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.
- Εκτός των κανόνων που απλουστεύτηκαν πλέον, η επενδυτική δέσμη ύψους σχεδόν 1 δισ. ευρώ για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) παρέχει ειδικά κίνητρα για τη συμμετοχή των ΜΜΕ.
- Ως ανταπόκριση στην αυξανόμενη ζήτηση για ασφαλέστερα και υγιεινότερα τρόφιμα και για βιώσιμους βιολογικούς πόρους, 307 εκατ. ευρώ θα επενδυθούν στη δημιουργία ισχυρής βιοοικονομίας που θα βελτιώσει τις μεθόδους παραγωγής, θα δημιουργήσει νέες επιχειρήσεις και θέσεις εργασίας.
- 365 εκατ. ευρώ προορίζονται για τρεις συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων: η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία «Πράσινα αυτοκίνητα», η πρωτοβουλία «Εργοστάσια του μέλλοντος» και η πρωτοβουλία «Κτίρια υψηλής ενεργειακής απόδοσης».
- 40 εκατ. ευρώ θα δαπανηθούν για την πρωτοβουλία «Εξυπνες πόλεις» προκειμένου να εξευρεθούν αποτελεσματικότεροι τρόποι χρήσης της ενέργειας και παροχής αστικών συγκοινωνιών.

5.3. Συναφείς πρωτοβουλίες

Τον Οκτώβριο του 2011 οι πέντε Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες της Ευρώπης – ARTEMIS (ενσωματωμένα συστήματα πληροφορικής), Clean Sky (αεροναυτική και εναέριας

μεταφορές), ENIAC (νανοηλεκτρονική), κοινή επιχείρηση ΚΚΥ (κυψέλες καυσίμου και υδρογόνο) και ΠΚΦ (καινοτόμα φάρμακα) – παρουσίασαν από κοινού τα πρώτα επιτεύγματα των οικείων προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας ύψους 10 δισ. ευρώ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σχεδόν το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού προέρχεται από την Ένωση με σκοπό τη στήριξη των εν λόγω συμπράξεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με στόχο τη συγκέντρωση ταλέντων και επενδύσεων από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Ένα άλλο σημαντικό επίτευγμα ήταν η έγκριση από το Συμβούλιο στις 19 Δεκεμβρίου 2011 του προγράμματος-πλαίσου Ευρατόμ για τις δραστηριότητες πυρηνικής έρευνας και κατάρτισης για την περίοδο 2012-2013, το οποίο περιλαμβάνει συμπληρωματική χρηματοδότηση για τον ITER ύψους 1,3 δισ. ευρώ. Η Επιτροπή πρότεινε να χρηματοδοτήσει τον ITER εκτός του προσεχούς πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020 μέσω συμπληρωματικού προγράμματος έρευνας.

Πληροφορίες σχετικά με τις άμεσες δράσεις του 7^{ου} ΠΠ για το έτος 2011 περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής¹².

5.4. Κύρια σημεία

5.4.1. Καινοτομία

Το προγράμματα εργασίας του 2012 ενισχύουν πολλές πτυχές της καινοτομίας, ιδίως την πρόσληψη της καινοτομίας από την αγορά, και προωθούν δράσεις για την ομαλή μετάβαση προς το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζοντας 2020».

Πολλά θέματα στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος «Συνεργασία» δίνουν ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση σε δραστηριότητες όπως η προτυποποίηση, οι δοκιμές και η επίδειξη. Σε ορισμένους θεματικούς τομείς δόθηκε έμφαση στην προσανατολισμένη εφαρμογή, στην κλιμάκωση των εφαρμογών και στις δοκιμαστικές εφαρμογές, όχι μόνο μέσω της επιλογής των θεμάτων προτεραιότητας, αλλά και μέσω της δέσμευσης προϋπολογισμών.

Σε ορισμένους θεματικούς τομείς δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη μετατροπή των αποτελεσμάτων των χρηματοδοτούμενων έργων σε καινοτόμες εφαρμογές, και ορισμένοι θεματικοί τομείς έχουν συμπεριλάβει δράσεις στήριξης για την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας και τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας. Δίνεται επίσης μεγαλύτερη στήριξη σε μέτρα που επικεντρώνονται στη ζήτηση και θα συμβάλουν στην πρόσληψη της καινοτομίας από τις δημόσιες και ιδιωτικές αγορές, ιδίως μέσω της τυποποίησης σχετικών δραστηριοτήτων και της μεγαλύτερης στήριξης προεμπορικών δημόσιων συμβάσεων.

Εφαρμόζονται επίσης νέες προσεγγίσεις για την τόνωση και την επιτάχυνση των καινοτομιών. Στον θεματικό τομέα «Υγεία» θεσπίστηκε ως κίνητρο ένα βραβείο με σκοπό την ενθάρρυνση της ανάπτυξης καινοτόμου εναλλακτικής λύσης για τις τεχνολογίες της αλυσίδας ψύξης για τη δημιουργία, συντήρηση και μεταφορά εμβολίων.

Γενικά, τα προγράμματα εργασίας του 2012 εφαρμόζουν ευρύτερη προσέγγιση της καινοτομίας. Εκτός από την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία όσον αφορά τα προϊόντα, στηρίζεται επίσης η καινοτομία στις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας όσον αφορά τις διαδικασίες και την οργάνωση. Επίσης, συμπεριλαμβάνονται και

¹² <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm?id=2530>

άλλες μορφές καινοτομίας, ιδίως η κοινωνική καινοτομία, η διερεύνηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και η καινοτομία στον σχεδιασμό με στενή συμμετοχή των χρηστών.

Σε ορισμένους θεματικούς τομείς ενθαρρύνονται περισσότερο οι επιχειρήσεις και, ιδίως, η συμμετοχή των ΜΜΕ. Ορισμένοι θεματικοί τομείς εφαρμόζουν τα ανωτέρω μέσω δεσμευμένων προϋπολογισμών, ενώ άλλοι τα εντάσσουν στα κριτήρια αξιολόγησης και ελάχιστοι θεματικοί τομείς εφαρμόζουν μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή με σκοπό να ενισχυθεί η δυνατότητα των ΜΜΕ να προτείνουν λύσεις δικής τους επιλογής. Ο θεματικός τομέας «Υγεία» στηρίζει ένα ειδικό καθεστώς για τις ΜΜΕ που καλύπτει μικρά έργα τεχνολογικής ανάπτυξης με άμεση εμπορική εφαρμογή όπου οι ΜΜΕ έχουν το προβάδισμα.

5.4.2. Διάδοση

Η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας που χρηματοδοτείται από την ΕΕ διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην πραγμάτωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, την προώθηση της διαφάνειας και την αξιοποίηση του δημιουργικού δυναμικού της Ευρώπης. Η Επιτροπή στηρίζει τη διάδοση των ερευνητικών αποτελεσμάτων παρέχοντας χρηματοδότηση σε έργα με σκοπό τη δυναμική διάδοση των αποτελεσμάτων. Η Επιτροπή επιδιώκει επίσης δυναμικά την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά τα αποτελέσματα της χρηματοδοτούμενης έρευνας και παρέχει επιγραμματική πρόσβαση στα αποτελέσματα μέσω της CORDIS¹³, της Υπηρεσίας Παροχής Πληροφοριών για την κοινοτική έρευνα και ανάπτυξη της Επιτροπής, καθώς και του αρχείου δημοσιεύσεων του Κοινού Κέντρου Ερευνών¹⁴.

Τον Αύγουστο του 2008 η Επιτροπή δρομολόγησε ένα δοκιμαστικό έργο ανοικτής πρόσβασης στο πλαίσιο του 7^{ου} ΠΠ, το οποίο κάλυψε επτά τομείς έρευνας που αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 20% του συνολικού προϋπολογισμού του 7^{ου} ΠΠ. Σκοπός ήταν να ενισχυθεί η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας με δωρεάν πρόσβαση. Σύμφωνα με την έρευνα του 2011 σχετικά με το πιλοτικό έργο, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρούν ότι είναι εύκολη η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ανοικτής πρόσβασης και τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων συμφωνούν με εντολή ανοικτής πρόσβασης για τα δεδομένα του δικού τους χώρου έρευνας.

Επιπλέον, η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο να προχωρήσει πέραν των σημερινών δραστηριοτήτων και να βελτιώσει περαιτέρω τη διάδοση, την επικοινωνία και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ έρευνας.

5.4.3. Απλούστευση

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν το 2011 βασίστηκαν στην ώθηση που έδωσε η ανακοίνωση για την απλούστευση του Απριλίου 2010¹⁵ και η επακόλουθη συζήτηση. Στην πράξη εφαρμόστηκε σειρά μέτρων που έχουν καθολική στήριξη. Μεταξύ αυτών, εγκρίθηκε δέσμη τριών μέτρων με την απόφαση της Επιτροπής της 24^{ης} Ιανουαρίου¹⁶, ήτοι:

¹³ <http://cordis.europa.eu/>

¹⁴ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>

¹⁵ COM(2010)187.

¹⁶ COM(2011)174.

- η δυνατότητα να χρησιμοποιούν όλοι οι δικαιούχοι τις μέσες δαπάνες προσωπικού, χωρίς προηγούμενη πιστοποίηση, εφόσον αυτή είναι η συνήθης λογιστική πρακτική τους·
- η δυνατότητα να καταλογίζουν οι ιδιοκτήτες-διευθυντές ΜΜΕ και τα φυσικά πρόσωπα που δεν μισθοδοτούνται τις δαπάνες προσωπικού στα έργα του 7^{ου} ΠΠ βάσει μια κλίμακας μοναδιαίου κόστους·
- η σύσταση επιτροπής ερευνητικής εκκαθάρισης για τις Γενικές Διευθύνσεις που διαχειρίζονται τις επιχορηγήσεις του 7^{ου} ΠΠ, με σκοπό τη διασφάλιση συνεκτικής ερμηνείας και εφαρμογής των κανόνων του 7^{ου} ΠΠ.

Η ανάπτυξη της Πύλης Συμμετεχόντων στην έρευνα και την καινοτομία συνεχίστηκε περαιτέρω με την προώθηση νέων υπηρεσιών για τους συμμετέχοντες και πραγματοποιήθηκαν περαιτέρω βελτιώσεις ώστε να καταστεί πιο εύχρηστο το σύστημα.

Το αποτέλεσμα της συζήτησης για την απλούστευση τροφοδότησε επίσης συζητήσεις σχετικά με την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού. Οι χρηματοδοτικές διατάξεις που αφορούν τις επιχορηγήσεις της ΕΕ απλουστεύονται και αποσαφηνίζονται και θα επιτρέψουν, εφόσον ο νομοθέτης εγκρίνει τον νέο κανονισμό, την ευρεία αποδοχή των συνήθων λογιστικών πρακτικών των δικαιούχων, με την επιφύλαξη ελάχιστων οριακών συνθηκών. Εδώ περιλαμβάνονται επίσης:

- οι αναθεωρημένοι κανόνες σχετικά με την επιλεξιμότητα του ΦΠΑ. Αυτό επιτρέπει την απλούστευση της οικονομικής διαχείρισης των επιχορηγήσεων στην έρευνα και την καινοτομία, π.χ. για τα πανεπιστήμια και τους άλλους δημόσιους ερευνητικούς φορείς·
- η κατάργηση της υποχρέωσης δημιουργίας και υποβολής τόκων. Η εν λόγω υποχρέωση υφίσταται σήμερα και απαιτεί σημαντικές διοικητικές προσπάθειες και δαπάνες όσον αφορά το άνοιγμα και τη διαχείριση χωριστών λογαριασμών, καθώς και τη διαχείριση μητρώου εξαιρέσεων για τους οργανισμούς οι οποίοι λόγω της εθνικής νομοθεσίας δεν μπορούν να ανοίξουν έντοκους λογαριασμούς.

6. ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012

Με βάση την έγκριση και την υποβολή από την Επιτροπή του προγράμματος-πλαίσου «Ορίζοντας 2020», η δέσμη αναμένεται να συζητηθεί στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εντός του 2012 και μετέπειτα, με σκοπό την έγκριση πριν από τα τέλη του 2013. Οι διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται σε μία από τις πιο δύσκολες περιόδους που έχει αντιμετωπίσει μέχρι σήμερα η ΕΕ. Ενώ ανακάμπτει αργά από την πτωτική πορεία της, η Ευρώπη αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή κρίση δημόσιου χρέους και φοβάται μια νέα ύφεση. Συνεπώς, οι Ευρωπαίοι ηγέτες και οι δημόσιες αρχές πρέπει να δράσουν αποφασιστικά για να διασφαλίσουν βιώσιμη ανάπτυξη και νέες θέσεις απασχόλησης που αποτελούν τον στόχο του προγράμματος-πλαίσου «Ορίζοντας 2020». Συγχρόνως, η πρόταση για τον γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ είναι υπό διαπραγμάτευση, συμπεριλαμβανομένου του συνολικού ποσού για την έρευνα και την καινοτομία. Παράλληλα με τη στήριξη των διαπραγματεύσεων, η Επιτροπή θα εργασθεί σκληρά προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή όλα τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή έναρξη και υλοποίηση του προγράμματος.

Το 2012 η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προωθεί δράσεις για την Ένωση Καινοτομίας, αναλαμβάνοντας ιδίως δύο από τις εναπομείνουσες πρωτοβουλίες: την ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ΕΧΕ, του οποίου η ολοκλήρωση έως το 2014 ζητήθηκε από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2012, και τον νέο βασικό δείκτη καινοτομίας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την καινοτομία σε άλλες κοινωνιακές προκλήσεις υποβάλλοντας προτάσεις για ΕΣΚ στη «Γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα», στις «Πρώτες ύλες», στο «Νερό» και, ενδεχομένως, στις «Έξυπνες πόλεις».

Τα προσεχή προγράμματα εργασίας του 2013 σηματοδοτούν επίσης τα τελευταία έτη υλοποίησης του 7^{ου} ΠΠ. Τα εν λόγω προγράμματα εργασίας, εναρμονισμένα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, θα αποτελέσουν το μεγαλύτερο έως τώρα χρηματοδοτικό πακέτο της Επιτροπής για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας και, ταυτόχρονα, θα συμβάλουν στην ομαλή μετάβαση προς το πρόγραμμα πλαίσιο «Ορίζοντας 2020».

7. ΠΗΓΕΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Για περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο κοινό τα ακόλουθα έγγραφα:

- Ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης για το πρόγραμμα πλαίσιο και τα ειδικά προγράμματά του¹⁷.
- τακτικές εκθέσεις με κύρια αριθμητικά στοιχεία για την επιστήμη, την τεχνολογία και την ανταγωνιστικότητα¹⁸.
- στατιστικά στοιχεία για την επιστήμη και την τεχνολογία στην Ευρώπη¹⁹.
- δημοσιευμένες μελέτες και αναλύσεις σχετικά με τις ερευνητικές δραστηριότητες και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁰.
- ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας²¹.
- πορεία της Ένωσης Καινοτομίας²².
- έκθεση για την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης Καινοτομίας²³.
- πίνακας επιδόσεων της Ένωσης Καινοτομίας²⁴.
- έκθεση της Επιτροπής για την αξιολόγηση των οικονομικών της Ένωσης με βάση τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί²⁵.

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-monitoring

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/facts/figures/key_figures_en.htm

¹⁹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

²⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

²¹ http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm

²² http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/state-of-the-union/2011/state_of_the_innovation_union_2011_en.pdf

²³ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011

²⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2011_en.pdf

Τα περισσότερα από τα εν λόγω έγγραφα μπορούν να ληφθούν ή να παραγγελθούν στους ακόλουθους ιστοτόπους:

- Ο ιστότοπος της Επιτροπής για την έρευνα και την καινοτομία: <http://ec.europa.eu/research>.
- Ο ιστότοπος του EXE: <http://ec.europa.eu/research/era>.
- Ο ιστότοπος για τις επενδύσεις στην ευρωπαϊκή έρευνα: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>.
- Ο ιστότοπος ERAWATCH: <http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/>

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0040:FIN:EN:PDF>